

schap centraal komen te staan. En ondernemen kun je alleen als daar een voldoende inkomen tegen over staat. Inkomen dat niet alleen uit melk en vlees hoeft te bestaan. Nee, de komende jaren zal laten zien dat dit vele zaken kunnen zijn. Op dat vlak kan A & E een rol vervullen dat voort borduurt op de al lopende initiatieven. De werkgroepen die de afgelopen winter bezig geweest zijn met innovatieve ideeën uit te werken geven aan dat er veel creativiteit aanwezig is. Bundelen en begeleiden is noodzakelijk en dat kan de rol van A & E zijn. Op de komende ledenvergadering wil het bestuur met jullie van gedachten wisselen over de koers en de wijze waarop daar inhoud aan wordt gegeven. Als spreker is uitgenodigd Hans Hubers de nieuwe projectleider van het Nationaal Landschap Arkemheen Eemland. Hij presenteert het uitvoeringsplan. Het bestuur denkt dat samen met de leden dit uitvoeringsplan aanknopingspunten biedt, waaraan de nodige acties gekoppeld kunnen worden. Samen werken met andere organisaties en overheden zal

nodig zijn om inhoud te geven aan dit proces. Van belang zal zijn om vast te stellen welke activiteiten de prioriteit moeten hebben. Dat wil het bestuur samen met de leden bespreken en daarover afspraken maken. Mijn droom is dat terug kijkend naar de afgelopen jaren de ontwikkelingen in ons mooie gebied zodanig verlopen dat wij er met elkaar trots op kunnen zijn. Dat gaat niet vanzelf en het is voor mij een uitdaging om daar samen met de leden aan te werken. Dit betekent dat met de samenstelling van het huidige bestuur al veel kan maar een versterking welkom is. Ook daar zullen we op de vergadering over praten. Als jullie als leden daar ook zo over denken en mee willen doen, dan denk ik dat voorzitter worden van A & E voor mij een mooi vooruitzicht geeft..

Ik zie jullie graag op 24 oktober in de Deel te Eemnes.

Warmelt Swart

Landschapsfonds Eem en Vallei
www.leev.nl

Zoekt u nog financiering voor een goed idee dat ten goede komt aan een mooi, toegankelijk en duurzaam platteland?

kijk op de website www.leev.nl voor de voorwaarden of bel met 033-4800883

Ruimte nodig?
Het is tijd voor de Rabobank.

Rabobank

Colofon

Nieuwsbrief van de agrarische natuurvereniging Ark en Eemland

U kunt kopij sturen naar:
Ark&Eemland
Bisschopsweg 5b
3752 LK Bunschoten
e-mail: info@arkeneemland.nl

Vormgeving:
Graphic Sound, Nijkerk
www.plattelandspromotie.nl

Aan dit nummer werkten mee:

Jan Huijgen
Warmelt Swart
Rob Kole
Bart Pijnenburg
Gert-Jan Elbers

Bestuur

Jan Huijgen (voorzitter)
Toon van 't Klooster (penningmeester)
Bert van den Hengel (lid)
Bart Pijnenburg (lid)
Cees Valkengoed (lid)
Dolf Logeman (lid)

Projectleider SAN

Rob Kole
033-2999408
06 13716667

Projectcoördinator

Gert-Jan Elbers
033- 2462279
06 53232415
e-mail: gj.elbers@planet.nl

NIEUWSBRIEF

Jaargang 10, nummer 3, najaar 2007

AFSCHIED ALS VOORZITTER

Ik mag mijn laatste voorzitterswoord schrijven.

Ik mag mijn stokje overdragen aan als de vereniging daarmee instemt aan Warmelt Swart als eerste man, en aan Cees Valkengoed voor wat betreft het agrarisch natuurbeheer.

Na bijna 9 jaar is het goed als nieuwe gezichten Ark&Eemland gaan bepalen. En wat dat betreft heb ik vertrouwen in de overdracht: Warmelt Swart een oud gediende in boerenland met hart voor boeren en vertrouwd met burgers. En Cees Valkengoed die als deskundige boer prima in staat is het agrarisch natuurbeheer zowel binnen als buiten de vereniging in goede banen te leiden.

Afscheid is ook het moment voor een terugblik.

Hoe we in 1998 met een 15 tal boeren de vereniging Ark&Eemland opgericht hebben. En nu zitten we rond de 150 boeren. Daarna de contracten met de Provincie Utrecht met de toen nog gedeputeerde Robbertsen, die nu Commissaris van de Koningin in Utrecht geworden is. De omslag naar het Programma Beheer met het Ministerie van Landbouw, toen de echte geldstromen voor agrarische natuurbeheer richting ons gebied kwamen, nu zo'n 4 ton euro/jaar. De vereniging ging ook breder denken: agro toerisme met de actieve werkgroep die hieruit ontstaan is, zorgboeren die inmiddels ons oud bestuurslid Joop Wantenaar als nieuw bestuurslid hebben, educatieprojecten e.a. We zijn inmiddels betrokken in het Nationaal Landschap Arkemheen en Eemland en er lopen lijnen van de vereniging naar Coöperatie Stadland, Landschapsfonds Eem en Vallei, Vrienden van het nationaal landschap en andere gebiedspartijen.

Hoogtepunt in vereniging was ook het 5 jarig jubileum met het boek 'Trots op ons Eemland' dat we mochten overhandigen aan Oudminister Pieter Winsemius. Ook het recent georganiseerde 'Stad zoekt Boer' met het Amersfoorts Akkoord liet iets zien dat de Stad echt wat wil met zijn Ommeland.

Naast hoogtepunten ook moeilijke punten waar je als bestuur mee bezig bent. Soms konden boeren met hun land niet meedoen in de regeling, omdat ze net te laat waren of hun gebied niet mee mocht doen. De ingewikkeldheid die steeds toenam in de regelingen waarmee je soms zuchtend afvroeg: tot hoever moeten we gaan in dit 'ambtelijk gedoe'. De soms wat moeizame verhouding tot de LTO, waarbij je geen stammenstrijd als boeren kunt permitteren. En als laatste maar niet het minste, het ontstaan van eigen groepjes boeren die zelf weer agrarisch natuurbeheer gaan doen en daarmee iets van de kracht van het gemeenschappelijke doen verminderen. Allemaal punten die het nieuwe bestuur opnieuw op zijn agenda zal krijgen.

Afscheid nemen is ook even de blik vooruit.

In 2009 lopen de bestaande natuurcontracten af en zal Ark&Eemland zich opnieuw sterk moeten maken om agrarisch natuurbeheer reëel als natuurproduct op de provinciale markt neer te zetten. Ze zal zich als vereniging sterk moeten maken om hierin voor haar boeren op te komen en dat regionaal (landschapsfonds van nationaal landschap) en provinciaal (met de Provinciale regelingen) uit te onderhandelen.

Naast natuur komt ook het bredere palet van producten en

- In dit nummer o.a.
- Van de voorzitter
 - Provinciale Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer
 - Informatievoorzieningen Ark & Eemland
 - Sicco Mansholt prijs voor Jan Huijgen
 - Derde Klompenpad geopend
 - Stad zoekt boer
 - Algemene Jaarvergadering
 - Colofon

diensten van onze regio naar voren: natuur, landschap, recreatie, zorg, streekproducten, educatie, water, energie, biodiversiteit e.a. En dat zal als volwaardige marktproducten ontwikkeld en neergezet moeten worden: soms met publieke partijen, soms met waterschappen, soms met private partijen. Dat betekent dat groepen boeren met elkaar de handen ineen moeten slaan en samen moeten werken. De vereniging vervult daarin een belangrijke broedkamerplek: daar worden de allianties en verbonden gesmeed en mogelijk ondersteunt. Dat is de aanvraagplek voor opstartsubsidies, contracten, en mogelijke deals. Voor mij en dat zou mijn advies richting het nieuwe bestuur zijn 'betekent dit de omslag in denken van een 'agrarische natuurvereniging' dat we nu nog sterk zijn- naar een Gebiedscoöperatie die breder georiënteerd en meer zakelijk en professioneel met de nieuwe producten zal omgaan. Daarin spelen kennis- en innovatie een belangrijke rol en het betrekken van de Kennis- en onderwijsinstellingen (het 'groene onderwijs') in onze regio zou daarin een eerste stap zijn. De eerste stappen om tot een Regionaal Innovatie Centrum (RIC) in ons gebied te komen, zijn inmiddels gezet op het Akkoord van Amersfoort. Ark&Eemland, zowel bestuur als (actieve) leden: blijf je kansen zien en benutten, ook als de omgeving verandert en nieuwe stappen gezet moeten worden!

Tot slot,

Ik zou veel mensen willen en kunnen bedanken, vanuit de kring van de leden als vanuit het bestuur. Mensen, bedankt voor het geschenken vertrouwen de afgelopen 9 jaar. Ik maak een persoonlijke uitzondering. De figuur die veel op de achtergrond bleef omdat de voorzitter nu eenmaal voor(aan) moet zitten, maar die wat mij betreft de gouden drager van Ark&Eemland is, is Toon van 't Klooster. Hij was het die

het meest dicht op het functioneren van de vereniging zat, hij was het die mij 's avonds en in het weekend belde voor zaken die geregeld moesten worden, hij pakte de moeilijke klussen aan en bracht het tot een goed einde.

Hij was het die als eerste ja zei om de vereniging op te richten en toetrad tot het bestuur. Zonder deze drager had de vereniging niet zo geweest als ze nu is. Toon, mijn laatste woord aan de vereniging is tot jou: dank voor jouw vertrouwen in mij en voor je boerenwijsheid die jou zo bovenmate geschenken is!

Jan Huygen

PROVINCIALE SAN 2007

Inleiding

Dit jaar is de Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer (SAN) overgedragen naar de provincies. De regeling is nu bekend als Provinciale Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer (PSAN). Behoudens de gebruikelijke aanpassingen, zoals de openstelling van sommige pakketten die jaarlijks wordt aangepast, is er in wezen aan de regeling nog niet echt iets veranderd. In elk geval heeft de overgang naar de provincies voor de deelnemers nog geen gevolgen gehad. Tot het eind van de looptijd van de huidige contracten aan het eind van 2009 zal ook niet veel veranderen. De verwachting is dat daarna een geheel nieuwe subsidieregeling van kracht zal worden. Hoe die er uit zal gaan zien is nu nog niet te zeggen. Aan de plannen daarvoor wordt nog hard gewerkt. Daaraan werken de gezamenlijke provincies en het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit gezamenlijk en in overleg met verscheidene organisaties, waaronder Natuurlijk Platteland. Ook vertegenwoordigers van Agrarische Natuurverenigingen zijn daarbij betrokken. Wij zullen u op de hoogte houden van deze ontwikkelingen wanneer er meer duidelijkheid over de plannen voor een vernieuwde regeling is ontstaan.

Resultaten 2007

Nestbescherming

De gegevens van nesten op beheerseenheden waarvoor een contract is afgesloten voor nestbescherming worden bijgehouden op stalkaarten. In 2007 waren er 91 deelnemers met een contract voor nestbescherming. Tot nu toe zijn van 52 deelnemers stalkaarten ontvangen met gegevens van beschermde nesten. De gegevens van 2007 zijn dus nog niet definitief. Van enkele deelnemers is bekend dat er bij hen geen nesten gevonden zijn in 2007. Bij de deelnemers die geen kaart hebben ingeleverd zullen waarschijnlijk dit jaar geen nesten of slechts een beperkt aantal nesten gevonden zijn. Hoewel het verschil met de definitieve uitslag zal dus niet heel erg groot zal zijn hopen wij wel dat ook de ontbrekende stalkaarten binnenkort zullen worden ingeleverd. Kijk nog eens na of u nog een stalkaart heeft liggen en stuur die dan zo spoedig mogelijk op! Het is belangrijk dat wij alle stalkaarten ontvangen want wij willen graag de gegevens compleet hebben. Bovendien doen deelnemers die hun resultaten van nestbescherming niet melden zichzelf tekort, want als wij geen melding krijgen dan kunnen wij geen resultaatbeloning uitbetalen.

Tabel 1 geeft een overzicht van de resultaten over de lopende contracten vanaf 2004. Het aantal Grutto's is tot nu toe in 2007 slechts 3% lager dan het gemiddelde van de voorgaande drie jaren. Het aantal stalkaarten dat is ingeleverd voor 2007 is nu nog maar 80% van het gemiddelde over de voorgaande jaren. Het werkelijk aantal kan dus nog wat hoger zijn en het ziet er dus naar uit dat het aantal Grutto's voor 2007 redelijk op peil is gebleven.

BOERDERIJEDUCATIE: scharrelkinderen van Amersfoort welkom!

Tijdens de recente Stad-zoekt-Boer-dag werden allerlei "matches" gemaakt. Op de valreep stak Maarten Fischer van coöperatie Stadteland nog zijn hand op in reactie op de opmerkingen van zowel minister Verburg als Burgemeester van Amersfoort van Vliet over het feit dat er meer ruimte moet komen voor kinderen om te kunnen scharrelen en leren in de natuur. Ter plekke werd het voorstel gedaan om mogelijk te maken dat van elke school in Amersfoort per jaar met 2 klassen een boerderijles kan volgen op een agrarisch bedrijf rond Amersfoort; en tegen een vergoeding die recht doet aan de meerwaarde die de boer daarmee aan het onderwijs levert.

Burgermeester van Vliet en wethouder van Daalen reageerden enthousiast en er is afgesproken dat Maarten Fischer een voorstel zou maken om dit tot realisatie te brengen. Dat voorstel is er ondertussen gekomen. De strekking is dat Ark & Eemland dit als meerjarenproject op zich zal nemen. Voor de inhoudelijke kant betreft Ark & Eemland Nicolette van der Kamp van Stichting Educatief Platteland! en voor de benadering van scholen het NME-centrum Schothorst. Via Stadteland en Educatief Platteland! kan direct ook worden aangeschoven bij een

LEDENVERGADERING ARK EN EEMLANDSCHAP

De agrarische natuurvereniging Ark en Eemland is in 1998 opgericht en vanaf die tijd heeft Jan Huygen daar als voorzitter leiding aan gegeven.

Op de komende ledenvergadering neemt Jan afscheid van het bestuur. Ik ben benaderd met de vraag of ik de rol van voorzitter op mij wil nemen. Ik heb daar toch wel even over moeten nadenken. Op dit moment werk ik als specialist plattelandontwikkeling bij de Dienst landelijk gebied. Ik houd mij daar intensief bezig met zaken rond landbouw natuur en landbouw landschap. Ark en Eemland is feitelijk uitvoerder van zaken die dagelijks bij mij langs komen. Als landbouwvoorlichter heb ik tot 1990 mij op verschillende manieren met het Eemland bezig gehouden. De ontwikkelingen als gevolg van de ruilverkaveling hebben een sterke basis gelegd voor de toekomst van de landbouwbedrijven.

De vraag is dan wat moet de rol van A & E zijn en welke rol

netwerk van 7 andere regionale samenwerkingsverbanden van boeren die elders met hetzelfde bezig zijn dus dat moet goedkomen!

Allereerst moet er echter nog met de Gemeente besproken worden hoe het plan precies kan passen binnen Stad zoekt boer en het bijbehorende beleid. Zodra "de match" heeft geleid tot "een deal", laten wij u dat weten en zullen wij op zoek gaan naar ondernemers (voortbouwend op het programma Ga je mee naar het Vee) die mee willen en kunnen doen aan het project. In andere regio's waar de financiering ook is georganiseerd zijn ondernemers op basis van een goeie didactische training en -materiaal direct uitgegroeid tot rond de 200 ontvangsten verdeeld over 5 ondernemers; dat is dus niet zomaar iets. Deelnemers in het project zullen daartoe gevraagd worden om een (opfris) cursus te volgen en er wordt educatief materiaal aangeboden wat goed aansluit op de ontwikkelingen en de kerndoelen van het onderwijs. De kern van het project zal echter gewoon liggen bij het daadwerkelijk ontvangen van klassen op de boerderij. We hopen in het voorjaar te kunnen beginnen.

Ten slotte: wat overal blijkt is dat een boerderijbezoek niet alleen bijdraagt aan de ontwikkeling van een kind (in termen van kennis en gedrag) maar ook de dialoog op gang brengt tussen burger & boer en stad & platteland en op die manier het draagvlak voor ons mooie agrarische buitengebied versterkt. Belangrijk dus en een mooie kans voor alle partijen! Voor meer informatie: Toon van het Klooster of Nicolette van der Kamp

kan ik daar bij vervullen. En is dan voorzitter worden een rol die ik graag op mij zou willen nemen.

De afgelopen maanden is in het bestuur intensief nagedacht over de toekomst van A & E. Het bestuur is tot de conclusie gekomen dat A & E een bijdrage kan leveren aan de ontwikkelingen in de landbouw en speciaal in Eemland met als doel de relatie natuur en landschap te versterken. De landbouw samen met de mensen die van dit gebied genieten een toekomst op te bouwen. De komende jaren zal er zeer veel gaan veranderen. Van groot belang is dan een organisatie dichtbij te hebben die verbanden kan leggen, initiatieven kan ondersteunen. Mijn insteek zal zijn om samen, die rol inhoud te geven. Het bestuur heeft aangegeven, dat de koers die in 2004 is ingezet, voortgezet kan worden.

Dit betekent initiatieven ontplooiën op het gebied van natuur, landschap recreatie en educatie. De samenwerking met de boeren en burgers in het gebied versterken. Samen met het doel dat lusten en lasten eerlijk worden gedeeld. Een vraagstuk dat in vele gebieden in Nederland speelt. Met de inzet van het gewijzigde landbouw beleid is ondernemer-

DERDE KLOMPENPAD IN EEMLAND GEOPEND

Op 23 juni is alweer het derde klompepad geopend. Dit keer was Bunschoten Spakenburg aan de beurt en het pad heeft de naam Veen- en Veldendijkpad meegekregen, naar de naam van een voormalig waterschap. Het dorp ligt in een zee van groene weilanden en eindelijk kunnen de bewoners daar nu ook volop van genieten; een groot deel van de route gaat door boerenland. De wandelroute heeft een lus van 5 km ten westen van het dorp en een lus van 8 km ten oosten van het dorp zodat je het pad ook in twee keer kan belopen. De planning was een hele puzzel en uiteindelijk doen er elf landeigenaren/pachters mee. De kersverse gedeputeerde Bart

Krol en burgemeester van de Groep mochten het pad officieel dopen. De agrarische natuurvereniging Ark & Eemland was verantwoordelijk voor dit project. De boeren ontvangen een jaarlijkse vergoeding van het Landschapsfonds Eem en Vallei. Vrijwilligers van IVN controleren het pad regelmatig, doen klein onderhoud en inventariseren de natuur langs het klompepad; een prachtige samenwerking. Voor mensen die het klompepad willen bewandelen; de folder met kaart is verkrijgbaar bij de VV in Bunschoten, tevens startpunt van de route.

STAD ZOEKT BOER

Er zijn 42 afspraken ('dates') gemaakt op de werkconferentie Stad zoekt Boer van 11 juli 2007. Partijen uit de stad (bedrijven, kennisinstellingen en overheden) maakten concrete afspraken met organisaties en mensen die actief zijn in het Nationaal Landschap Arkemheen-Eemland. De woningbouwcoöperatie Portaal financiert bijvoorbeeld een project waarbij kinderen uit bepaalde wijken een boerderij bezoeken waar ze ook een landschapselement adopteren. Een aantal burgemeesters gaat wandelen met een boer uit Eemland. Het bedrijf Eemfors sponsort Ark & Eemland in de aanleg van een klompepad. Een aantal boeren maakte afspraken over een pakket van maatregelen gericht op landschap en dierenwelzijn.

Burgemeester Albertine van Vliet-Kuiper van de gemeente Amersfoort was dagvoorzitter en in de middag deed minister Gerda Verburg mee. Het zogenaamde Akkoord van Amersfoort werd ondertekend. Dat akkoord bestaat uit de 42 afspraken van die dag plus een intentieverklaring van de gemeente Amersfoort ter ondersteuning van de plannen van het Nationaal Landschap Arkemheen Eemland.

De dag was tevens de afsluiting van het project Innovatiegroepen. In de innovatiegroepen hebben boeren en betrokken burgers zich van oktober 2006 tot mei 2007 gebogen over nieuwe producten en diensten; zaken waar burgers voor willen betalen en die passen in de bedrijfsvoering van boeren in het gebied. De vier innovatiegroepen hebben de volgende zaken geselecteerd:

- /// Kroos als veevoer
- /// Gebiedseigen schaapskudde
- /// Grutto Positioning System (GPS) op de tractor
- /// Experiment certificering van boeren à la natuurschoonwet
- /// Gebiedspromotie
- /// Virtueel Landschapshuis: de website
- /// Fysieke Landschapshuizen: streekcentrum én gebiedsposities
- /// Natuurvriendelijke oevers en overhoeken
- /// Poelen en bredere watergangen
- /// Kanoroutes

Deze innovaties staan beschreven in het boekje "Een nieuwe band tussen Stad en Platteland; tien innovaties voor het Nationaal Landschap Arkemheen Eemland". Als u een exemplaar van dit boekje wilt ontvangen kunt u dat opvragen via info@leev.nl.

Om deze innovaties verder richting uitvoering te krijgen zijn concrete afspraken gemaakt. Provincie Utrecht, SVGV en gemeente Amersfoort zorgen voor de follow-up. Veel mensen, waaronder vele leden van onze vereniging, hebben met veel enthousiasme meegewerkt in de innovatiegroepen. Zij verdienen allemaal een grote pluim voor dit succesvolle project!

Mogelijk is het voor deze soort, kijkend naar het hele gebied, zelfs een goed jaar geweest. Plaatselijk zijn er wel verschillen. Berekningen daarvan zijn niet gemaakt, maar er zijn signalen dat op sommige plaatsen het resultaat slechter was dan voorheen mogelijk mede door predatie maar in andere delen was het juist een tamelijk goed jaar. Met name in de Noordpolder te Veld en in de Maatpolder te Eemnes was er een redelijk goed resultaat voor de Grutto. Mogelijk was dat ook het geval in andere deelgebieden.

Opvallend is het succes van de Bontbekplevier. Deze soort doet het goed in de Maatpolder in Eemnes. De soort profiteert daar van akkerbouwpercelen. Ook de Kluit vertoont een stijgende lijn. Een aantal van de soorten die voor beloning in aanmerking kunnen komen is nooit gevonden. Dat zijn: Gele Kwikstaart, Zwarte Stern, Visdief, Watersnip en Kemphaan.

In 2007 waren er contracten met nestbescherming op een gebied van in totaal 2100 ha (pakket 1901 of 1902). Dit is wat minder dan voorheen doordat enkele eenheden zijn omgezet naar een ander pakket in het kader van 'verzwaring van het beheer'. Tot nu toe zijn de stalkaarten ingeleverd voor in totaal 1547 ha. Het aantal gemelde nesten is 1653. De broedichtheid komt daarmee voor dit deel van het gebied uit op 106,8 nesten per honderd hectare. Indien geen nieuwe nesten meer gemeld worden komt die dichtheid voor het hele gebied uit op 78,7 nesten per honderd hectare.

Overzicht beschermde nesten van 2004-'07

	2004	2005	2006	2007
Krakeend <i>Anas strepera</i>	0	1	4	2
Zomertaling <i>Anas querquedula</i>	0	0	0	1
Slobeend <i>Anas clypeata</i>	3	6	8	11
Tafeleend <i>Aythya ferina</i>	0	0	1	0
Kuifeend <i>Aythya fuligula</i>	4	0	0	3
Scholekster <i>Haematopus ostralegus</i>	85	116	96	73
Kluit <i>Recurvirostra avosetta</i>	5	8	9	17
Kleine Plevier <i>Charadrius dubius</i>	2	4	3	0
Bontbekplevier <i>Charadrius hiaticula</i>	0	0	8	14
Kievit <i>Vanellus vanellus</i>	1314	1553	1474	1225
Grutto <i>Limosa limosa</i>	190	230	214	205
Tureluur <i>Tringa totanus</i>	82	81	120	100
Veldleeuwerik <i>Alauda arvensis</i>	1	3	3	1
Graspieper <i>Anthus pratensis</i>	4	1	5	1
Totaal	1690	2003	1945	1653
Aantal deelnemers met resultaat (tenminste 1 beschermd nest gemeld)	60 (76,9%)	69 (75,8%)	67 (73,6%)	54 (59,3%)

Er is de afgelopen jaren veel discussie geweest over de effectiviteit van de bestaande pakketten voor nestbescherming. Daarnaast zijn ook verscheidene onderzoeken uitgevoerd. Inmiddels is wel duidelijk dat het beschermen van nesten alleen niet voldoende is om de weidevogelstand te kunnen behouden. Er zal in de toekomst meer aandacht moeten zijn voor verbeterde condities voor de pullen. Voldoende voedsel, rust en een goede bescherming van de jonge vogels is noodzakelijk. Om dat te bevorderen kan 'mozaïekbeheer' worden ingezet, met aanvullende beheersmaatregelen voor later maaien, maar vooral ook met

spreiding van de maaiwerkzaamheden in tijd en plaats. Daarbij wordt er dus naar gestreefd dat niet hele vlakken ineens gemaaid worden. Evenals in 2006 is daarvoor door de vereniging ook in 2007 weer het proefproject 'Mozaïek op Maat' uitgevoerd in de polder Zeldert. Daaraan hebben dit jaar vijf bedrijven meegewerkt. Op twee bedrijven is gemaaid in een aantal 'maaitrappen'. Bij twee andere bedrijven heeft men extra 'vluchtheuvels' laten staan bij het maaien. Ook was er een deelnemer die een pakket met voorbereiding heeft uitgevoerd. Bij dit project kregen wij ondersteuning van Landschapsbeheer Utrecht.

Beheerde gebieden voor het proefproject 'Mozaïek op Maat'.

Een deel van de Noordpolder te Veld en de Maatpolder te Eemnes is dit jaar geselecteerd voor het proefproject 'Nederland Weidevogelrijk'. Dit is een landelijk project dat wordt uitgevoerd door een samenwerkingsverband van een aantal organisaties: terreinbeherende natuurbeschermingsorganisaties (Natuurmonumenten, De Landschappen en Staatsbosbeheer), Landschapsbeheer Nederland en agrariërs die in het gebied betrokken zijn. Het project wordt ook ondersteund door ANVs en vrijwilligersgroepen. Het gebied in Eemland was één van de 17 proefgebieden in Nederland en er hebben hier 11 agrarische bedrijven aan meegewerkt. Een belangrijk doel van het project was om meer ervaring op te kunnen doen met een gebiedsgerichte aanpak.

Zowel bij het proefproject 'Mozaïek op Maat' als bij het project 'Nederland Weidevogelrijk' is in de loop van het broedseizoen een aantal malen monitoring uitgevoerd. De

resultaten daarvan zullen afzonderlijk worden gerapporteerd en de ervaringen die bij deze projecten zijn opgedaan zullen worden gebruikt bij het ontwikkelen van de toekomstige regeling voor agrarisch natuurbeheer die naar verwachting zal worden ingevoerd na het aflopen van de huidige contracten voor PSAN.

Bonte Weiderand

Voor de Bonte Weiderand-pakketten zijn nog te weinig formulieren ontvangen om een overzicht te kunnen geven van de resultaten voor 2007. Deze zullen gepresenteerd worden op de ledenvergadering. In 2006 waren er nog twee nieuwe deelnemers bijgekomen met een contract voor deze pakketten. Het totale oppervlak voor slootrandenbeheer is nu 38,41 ha.

In voorgaande jaren was het percentage deelnemers dat gegevens van de meetvakken instuurde erg laag. In een poging de respons te verbeteren is dit jaar een medewerker van Landschapsbeheer Utrecht actief geweest met het geven van voorlichting over het slootkantenbeheer. Omdat nog niet alle formulieren ontvangen zijn kan nog niet worden aangegeven of dat dit jaar al heeft geleid tot meer gegevens over de plantensoorten in het gebied.

Maaibeheer, plas-dras en vluchtheuvels

In 2007 hadden 65 deelnemers een contract voor één of meer beheerseenheden met een pakket 'uitgesteld maaibeheer'. Het totale oppervlak van deze beheerseenheden was 438,81 ha. De verdelingen van de maaidata is te zien in Tabel 2.

Overzicht van de totale oppervlakten van de pakketten voor Weidevogelgrasland.

Pakket	Naam	Oppervlak (ha)
1903	Weidevogelgrasland 1-4 .. 23-5	54,99
1904	Weidevogelgrasland 1-4 .. 1-6	107,92
1905	Weidevogelgrasland 1-4 .. 8-6	81,87
1906	Weidevogelgrasland 1-4 .. 15-6	89,04
1907	Weidevogelgrasland 1-4 .. 22-6	95,52
1909	Weidevogelgrasland 8-5 .. 22-6	9,47
Totaal		438,81

Evenals in voorgaande jaren was er één deelnemer met een pakket 1912 voor plas-dras (1 ha).

Zeven deelnemers hadden een contract voor de vluchtheuveltoeslag in het kader van PSAN.

Overzicht toeslag voor Vluchtheuvels

Pakket	Naam	Oppervlak (ha)	Aantal deelnemers
1910	Vluchtheuvels (toeslag)	11,50	6
1920	Vluchtheuvels 1 juni (toesl.)	2,00	1

Rob Kole
Projectleider Agrarisch Natuurbeheer

INFORMATIEVOORZIENINGEN ARK & EEMLAND

Ark & Eemland wil de bewoners en bezoekers van Arkemheen en Eemland graag meer vertellen over de activiteiten van de vereniging, over het agrarisch natuurbeheer en over de plattelandstoeristische activiteiten. En waar kan dit beter dan op de plek waar het resultaat zichtbaar is: in het veld en op de boerenbedrijven! Door het plaatsen van informatiepanelen kan de vereniging nu iets vertellen over het gebied, het Nationaal Landschap, het agrarisch natuurbeheer en de bedrijfsvoering/plattelandstoeristische activiteiten van het betreffende bedrijf.

Op alle borden is de informatie over de vereniging, het Nationaal Landschap, het Natuurbeheer en de kaart van het gebied met de locaties hetzelfde. Van het deelnemend agrarisch bedrijf is een beschrijving te lezen en zijn er foto's te zien van de specifieke activiteiten. De vormgeving en productie hiervan is verzorgd door Arjen Gerritsma van het PR bureau voor het platteland 'Graphic Sound'. De financiering is mede mogelijk gemaakt door Dienst Landelijk Gebied (DLG) van het ministerie van LNV en door een bijdrage uit de Subsidie Agrarisch Natuurbeheer (SAN).

Het eerste informatiebord is op 21 juli jl. feestelijk onthuld door de Baarnse wethouder Lieberwerth op het bedrijf de Rocky Hoeve van de familie Huurdeman aan het Zuidereind in Baarn. Sindsdien staan er in het gebied bij 17 deelnemende bedrijven borden, die goed zichtbaar zijn vanaf de weg. De folder Adembenemend Ark en Eemland met daarin opgenomen alle deelnemende bedrijven kan men direct meenemen uit de eraan bevestigde folderhouder.

Voor het komende seizoen zijn er al weer nieuwe initiatieven in voorbereiding. Zo is er een aanbod ontvangen om extra reclame te maken door middel van verkleinde versies van de 17 informatieborden met uitsluitend bedrijfsinformatie. Daarnaast komt er een apart bord voor de algemene informatie.

Ark & Eemlandschap

DE SICCO MANSHOLTPRIJS VOOR JAN HUIJGEN

Sicco Mansholt is een begrip in Nederland en Europa en wie het boek de graanrepubliek gelezen heeft, heeft veel van deze man en zijn leven kunnen lezen. Ter nagedachtenis is er een prijs naar hem genoemd. Een prestigieuze prijs die dit jaar 2007 aan Jan Huijgen is toegekend. Zijn voorganger was niemand minder dan oud Euro commissaris Frans Fischler. Voor de eerste keer iemand uit Nederland en dan nog wel onze voorzitter van Ark en Eemlandschap. Om voor de prijs in aanmerking te komen waren de volgende criteria vermeld voor de persoon of organisatie:

1. Leiden tot een versterking van de dragers van Europees-mondiale natuur- en landschapswaarden (duurzame landbouw, duurzaam milieu, stad-platteland verbandingen);
2. Bevorderlijk zijn voor rechtvaardiger handelsbetrekkingen tussen welvarende en arme landen in de wereld (in landbouw/voedselbeleid);
3. Toekomst gericht en vernieuwend zijn met lef en durf, die als voorbeeld kunnen dienen voor nieuw denken en doen.

Jan treedt op de komende ledenvergadering terug als voorzitter. En ik ben gevraagd om zijn rol over te nemen als de leden daarmee instemmen. Ik wil hierbij vanuit mijn positie als lid van A&E en inwoner van Bunschoten. Maar meer nog als iemand bij wie de landbouw ontwikkelingen na het aan het hart liggen, iets zeggen over de toekenning van deze prijs aan Jan Huijgen.

Bij de start van A&E heb ik de aanwezige leden mogen toespreken. Dat was op 5 november 1998. Het verhaal heb ik nog eens aandachtig gelezen. En ik moet zeggen dat in de afgelopen bijna 10 jaar veel van die toen geschetste ontwikkelingen vorm hebben gekregen. Een vorm waar Jan Huijgen vanuit zijn rol als boer, ondernemer en leraar veel aan heeft bijgedragen. Vanuit zijn positie als academisch geschoold heeft Jan meegekregen ontwikkelingen te analyseren en aan te geven welke kansen en mogelijkheden zich voor kunnen doen. Hij is in veel situaties de initiator geweest voor nieuwe ontwikkelingen. Binnen A & E maar zeker ook daarbuiten. In al die jaren heb ik van nabij veel van die ontwikkelingen mee gemaakt. Ontwikkelingen die niet voortkwamen uit de gebruikelijke productielandbouw. Die voortkwamen uit het proces van schaalvergroting. Van alleen productielandbouw. Nee het was verbrede landbouw en daarmee was Jan een vernieuwer. Hij was op vele fronten een gewaardeerde mee denker in de vele bijeenkomsten over plattelandsvernieuwing. Op het provinciehuis en het ministerie van LNV

was hij welkom. Zijn initiatieven om de minister uit te nodigen en mee te denken op de Eemlandhoeve bij bijeenkomsten waar die nieuwe ontwikkelingen werden gepresenteerd. Het tot stand komen van de Stadteland coöperatie is daar uit voort gekomen. De dag in juli 2007 op de Eemlandhoeve met burger zoekt boer als thema. Ook toen weer met de minister als geïnteresseerd toeschouwer. Jan bouwde een netwerk aan contacten op om plattelandsvernieuwing inhoud

te geven en daadwerkelijk iets te laten betekenen. Maar Jan had een makke en dat was zijn snelheid van denken en zijn ongeduldigheid. Hij was vaak drie stappen verder dan de aanwezigen en met alweer nieuwe dingen bezig. Boeren in Eemland hadden daar wel eens moeite mee. Net gesetteld als ondernemer vanuit de ruilverkaveling in een goede uitgangssituatie en dan verbrede landbouw. De oprichting van A & E en de vandaar uit ontplooid activiteiten zijn mede door Jan zijn inzet tot stand gekomen.

Het krijgen van de Mansholtprijs is een waardering voor de vele initiatieven

die hij heeft ontwikkeld en de bijdragen die hij heeft geleverd in dit veranderingsproces op het platteland. Niet altijd begrepen, niet altijd gewaardeerd. Maar dat is vaak met vernieuwers het geval. Pas later wordt een prijs naar hem genoemd en vindt alom waardering plaats.

Plattelandsvernieuwing is mede door Jan op de kaart gezet. Ontwikkelingen die in het Eemland nog sterker wortel kunnen schieten. Naast de vele activiteiten die de afgelopen jaren al zijn opgepakt zal het de komende jaren nog sterker in beeld komen. Jan zal met zijn Eemlandhoeve daar verder aan bouwen en zijn energie daarin steken. Meer Europees gericht heeft hij al aangegeven. Ik denk dat voor A & E als vereniging er dichtbij ook veel kan plaats vinden. Voor nu rest ons veel dank uit te spreken naar Jan met zijn inzet en visie voor een leefbaar Eemland.

Warmelt Swart

